

**C O L E C Ț I A P O E Z I A**

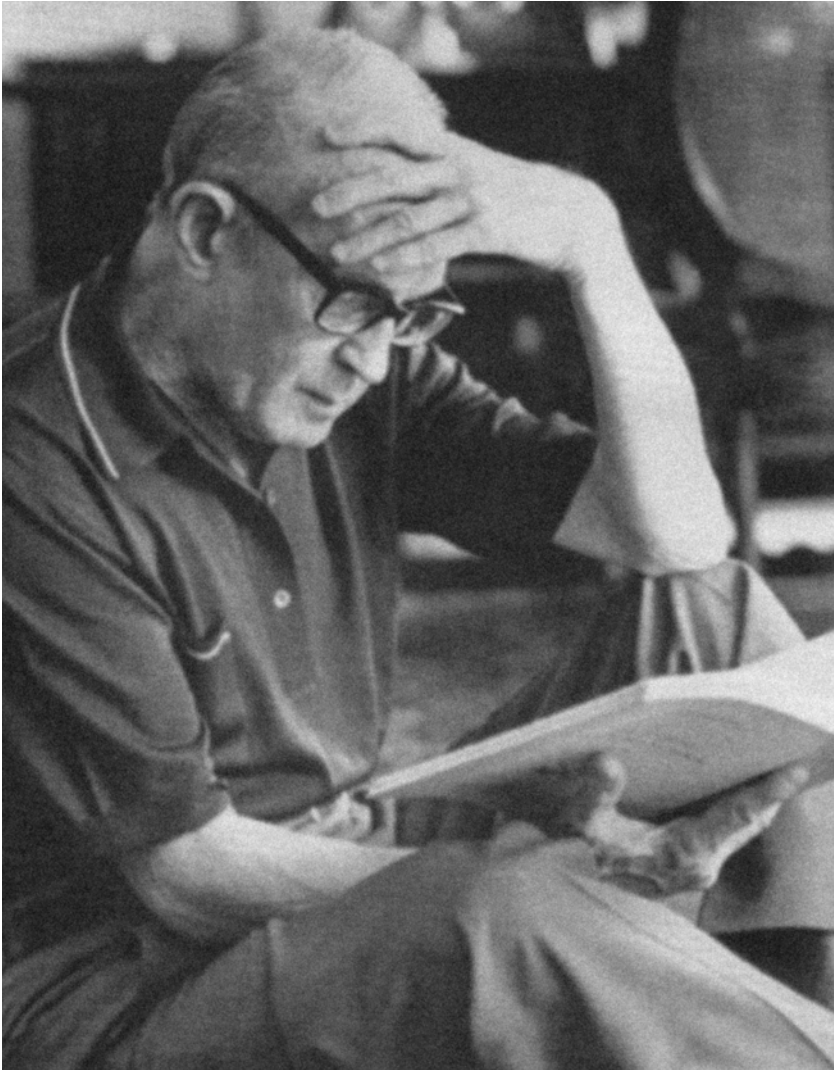
coordonată de Denisa Comănescu

Lucrare publicată cu sprijinul acordat de  
Ministerul Culturii din Brazilia / Fundação Biblioteca Națională

Obra publicada com o apoio do  
Ministério da Cultura do Brasil / Fundação Biblioteca Nacional



**MINISTÉRIO DA CULTURA**  
**Fundação BIBLIOTECA NACIONAL**



Carlos Drummond de Andrade

**MAȘINA LUMII**  
și alte poeme

Antologie, traducere din portugheză,  
prefață, tabel cronologic și note de

Dinu Flămând

HUMANITAS  
*fiction*

Mulțumiri călduroase domnului Mihai Zamfir pentru sprijinul acordat acestui proiect, ca ambasador al României în Brazilia.

Mulțumiri, de asemenea, lui Mitch și lui Taylor, care conduc *Sacatar Foundation*, pe insula Itaparica, loc unde s-au definitivat numeroase traduceri din această antologie.

D.F.

Redactor: Denisa Comănescu  
Coperta: Angela Rotaru

Carlos Drummond de Andrade  
*Poesia completa*

Copyright © by Carlos Drummond de Andrade, *Poesia completa* (Conforme as disposições do autor), Fixação de textos e notas de Gilberto Mendonça Teles, introdução de Silviano Santiago, Rio de Janeiro, Editora Nova Aguilar S.A, 2003.

© Graña Drummond

Published by arrangement with Literarische Agentur Mertin Inh. Nicole Witt e. K., Frankfurt, Germany.  
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2012, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ANDRADE, CARLOS DRUMMOND DE

Mașina lumii și alte poeme / Carlos Drummond de Andrade; antologie, trad., pref., tab. cronologic și note de Dinu Flămând. - București: Humanitas Fiction, 2012

ISBN 978-973-689-497-8

I. Flămând, Dinu (antolog.; trad.; pref.; tab. cronologic)

821.134.2(81)-1=135.1

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

[www.humanitas.ro](http://www.humanitas.ro)

Comenzi online: [www.libhumanitas.ro](http://www.libhumanitas.ro)

Comenzi prin e-mail: [vanzari@libhumanitas.ro](mailto:vanzari@libhumanitas.ro)

Comenzi telefonice: 021 311 23 30

## POEM CU ȘAPTE FEȚE

Când m-am născut, un înger strâmb  
din cei care trăiesc în umbră  
a zis: Du-te, Carlos, fii *gauche*<sup>1</sup> în viață.

Casele îi spionează pe bărbați  
iar ei aleargă după femei.  
Și poate că seara ar fi albastră,  
de n-ar exista atâtea dorințe.

Tramvaiul trece ticsit de picioare:  
picioare albe negre sau galbene.  
Doamne, de ce atâtea picioare, întreabă inima.  
Dar ochii mei  
nu întreabă nimic.

Bărbatul ascuns după propria lui mustață  
e serios, simplu și puternic.  
Aproape că nici nu deschide gura.  
Are puțini, foarte rari prieteni  
bărbatul din dărătul ochelarilor și-al mustății.

Doamne, de ce m-ai părăsit  
dacă știai că eu nu eram Dumnezeu,  
dacă știai că eram slăbănog.

---

<sup>1</sup> Drummond folosește termenul francez cu înțelesul de „stângaci“, dar și de „revoltat, personaj picaresc“, „om lipsit de calitate“, „dezmorțenit“ etc. O întreagă exegeză există pe această temă, iar unul dintre cei mai avizați comentatori ai poetului, Affonso Romano de Saint'Anna, plasează cuvântul chiar în titlul studiului său de referință: *Drummond: o „gauche“ no tempo*.

Lume lume vast mapamond  
de era să mă cheme Raimond  
puteam fi cel puțin o rimă, dacă nu o soluție.  
Lume lume vastă lume,  
dar mai vastă-i inima mea.

Nu ar trebui să ți-o spun  
dar această lună  
dar acest coniac  
acum îi frământă în draci pe oameni.

## ÎN MIJLOCUL DRUMULUI

În mijlocul drumului era o piatră  
era o piatră în mijlocul drumului  
era o piatră  
în mijlocul drumului era o piatră.

Niciodată nu voi uita acest eveniment  
din viața retinelor mele atât de obosite.  
Niciodată nu voi uita că în mijlocul drumului  
era o piatră  
era o piatră în mijlocul drumului  
în mijlocul drumului era o piatră.

## INIMĂ MULTIPLĂ

Era la Rio.

Treceam pe bulevard aproape de miezul nopții.

Sfârcuri de sâni zvâcneau spre puzderia luminoasă a sfârcurilor de stele.

Plutea în aer promisiunea mării

iar tramvaiele se legănav

sufocând căldura

ce dogorea din interiorul vântului,

iar vântul sosea dinspre Minas.

Paraliticele mele vise cu dezgustul de a trăi

(pentru mine viața este voință de a muri)

continuau să facă din mine un fel de individ cu flașnetă

din cei aflați în încinsa Galerie Cruzeiron fierbinte

și cum eu nu cunoșteam pe nimeni decât blândul vânt din ținutul minelor,

și nu aveam nici o poftă să beau, mi-am zis: gata cu toate.

Dar adia peste oraș fascinația unor case profunde,

automobile decapotabile lunecau în direcția mării

era voluptatea rătăcitoare a zăpușelii

mii de daruri pe care viața le face oamenilor indiferenți,

încât inima îmi bătea cu tărie, iar ochii mei inutili plângeau.

Marea dădea cu pumnii în pieptul meu, nu mai izbea în țărni.

Strada sfârșea brusc, cum de nu mai erau copaci? orașul sunt eu

orașul sunt eu

eu sunt orașul

iubirea mea.



## CADRIL

João o iubea pe Teresa care îl iubea pe Raimundo  
care o iubea pe Maria care îl iubea pe Joaquim care o iubea pe Lili  
care nu iubea pe nimeni.

João plecă în Statele Unite, Teresa la mănăstire,  
Raimundo muri într-o catastrofă, Maria a rămas cu mătușa ei,  
Joaquim s-a sinucis iar Lili s-a măritat cu J. Pinto Fernandes  
care nu făcuse parte din această poveste.

## FAMILIE

Trei băieți și două fetițe,  
dintre care una încă la tâță.  
Bucătăreasa neagră, bona mulatră,  
papagalul, câinele, pisica,  
găinile grase în țarcul din fața cotețului  
și femeia care are grijă de toate.

Fotoliul, patul, șezlongul-bască,  
trabucul, munca, rugăciunea,  
prăjitura de goyava duminica la desert,  
scobitoarea între dinții mulțumiți,  
gramofonul scârțâind toată noaptea  
și femeia care are grijă de toate.

Cămătarul, lăptarul, turcul colporteur,  
medicul o dată pe lună,  
biletul de loterie în fiecă săptămână,  
necâștigător! dar speranța tot verde.  
Femeia care are grijă de toate  
și fericirea.

## SUPRAVIEȚUITORUL

*Lui Cyro dos Anjos*

Imposibil să compui un poem în acest stadiu al evoluției umanității.  
Imposibil să scrii un poem – nici măcar un vers – de poezie adevărată.  
Cel din urmă trubadur a murit în 1914.  
Avea un nume de care nu-și mai aduce aminte nimeni.

Există mașini extrem de complicate pentru nevoile cele mai simple.  
Dacă vrei să fumezi o țigară apeși pe-un buton.  
Vestoaanele se îmbumbă cu electricitate.  
Dragostea se face prin telecomandă.  
Ca să digeri, n-ai nevoie nici de stomac.

Un înțelept a scris în *Ziarul* că ne mai trebuie mult  
până să ajungem la un nivel acceptabil de cultură.  
Doar că până atunci, din fericire, eu voi fi mort.

Oamenii n-au progresat  
și seucid unii pe alții ca niște căpușe.  
Căpușele eroice renasc.  
Deși este de nelocuit, lumea-i din ce în ce mai locuită.  
Iar dacă ochii ar re-învăța să plângă am avea și un nou potop.

(Mă îndoiesc să fi scris vreun poem.)

## CUPRINS

PREFAȚĂ: Sentimentul lumii .....	5
TABEL CRONOLOGIC .....	15

### Din volumul CÂTEVA POEZII - 1930

Poem cu șapte fețe .....	25
În mijlocul drumului .....	27
Inimă multiplă .....	28
Cadril .....	29
Familie .....	30
Supraviețuitorul .....	31
Explicație .....	32

### Din volumul MLAȘTINĂ A SUFLETELOR - 1934

Poem patetic .....	34
Nu te omorî .....	35
Secret .....	37

### Din volumul SENTIMENTUL LUMII - 1940

Sentimentul lumii .....	38
Confidența unuia din Itabira .....	39
Congresul internațional al fricii .....	40
Mână de mână .....	41
Amintirea lumii de demult .....	42
Lume largă .....	43

Din volumul  
JOSÉ - 1942

Tristețe în cer .....	45
José .....	46

Din volumul  
TRANDAFIRUL POPORULUI - 1945

Considerații despre poem .....	49
Căutarea poeziei.....	52
Floarea și greața .....	55
Vremea noastră .....	57
Viață minoră .....	65
Moartea lăptarului .....	66
Moartea în avion .....	69
Ca un cadou .....	74
Versuri la căderea nopții .....	78
Americă.....	81
Indicii .....	87
Cântec pentru omul din popor Charlie Chaplin .....	90

Din volumul  
POEME NOI - 1948

Cântec spongios .....	99
Enigma .....	100

Din volumul  
CLARĂ ENIGMĂ - 1951

Atelier iritat .....	102
Opac.....	103
Aspirație.....	104
A iubi.....	105
Seară de mai .....	106
Câmp cu flori.....	108
Mașina lumii .....	110

Din volumul  
GHITARĂ DE BUZUNAR - 1952

Întâmplare ploioasă .....	114
Apel către neșemenii mei în favoarea păcii. ....	117

Din volumul  
PROPRIETAR DE AER - 1954

Camera în dezordine.....	120
Concluzie .....	121
A-l cunoaște pe Jorge de Lima.....	122
Îngropatul de viu .....	123
Etern .....	124

Din volumul  
VIAȚA LIMPEZITĂ - 1958

Materialele vieții .....	126
Ciclu .....	127
Vecernie .....	131

Din volumul  
LECȚIE DESPRE LUCRURI - 1962

Iubire-amărăciune .....	134
Morții.....	136
Descoperire .....	137
Viziuni.....	138

Din volumul  
NEVOIA CARE IUBEȘTE - 1968

Comuniune .....	141
Creație.....	142
Corporal.....	143

Din volumul  
IMPURITĂȚILE ALBULUI - 1973

Iubirea și vremea ei .....	144
Vreau .....	145
Peisajul: cum se alcătuieste .....	147
Prăbușire .....	149
Viața de după viață .....	150
Singura .....	151
Beethoven .....	152
Dezlegarea poetului .....	154

Din volumul  
DISCURS DE PRIMĂVARĂ - 1977

Portretul unui oraș .....	156
---------------------------	-----

Din volumul  
BOUTIMP - 1968-1973-1979

Cercetare .....	161
Curva .....	162
Tentativa .....	163
Amor, straniu semnal .....	164
Mersul .....	165
Ore de franceză .....	166
Victorie .....	167
Limba și faptul .....	169

Din volumul  
PASIUNEA CUMPĂTATĂ - 1980

Conștiință vinovată .....	170
Existența presupusă .....	175
Moștenire .....	178
Moartea pe cal .....	179

Din volumul  
CORP - 1984

Metafizica corpului .....	180
Minutul de după .....	182
Absență .....	183
Plinul și golul .....	184
Luptă .....	185
Anul trecut .....	186
Favelariu național .....	187

Din volumul  
IUBIREA SE ÎNVAȚĂ IUBIND - 1985

Recunoașterea iubirii .....	196
A împlini 70 de ani .....	198
„A kiss, un baisier, un bacio“ .....	199
Agasare .....	201
Conversație cu un gunoier .....	202
Rio în floare de ianuarie .....	205

Din volumul  
AMORUL NATURAL - 1992

Iubire - fiindcă ești cuvântul esențial .....	207
Era-n zorii zilei septembrul .....	209
Coapse cururi coapse .....	212
Curul, câtă grație .....	213
Limba se învârtea pe cerul gurii .....	214
Fără să-ți fi cerut, mi-ai acordat grația .....	215
Femeie pășind goală prin casă .....	216
Cealaltă ușa a plăcerii .....	217
Eu sufeream când ea-mi spunea .....	218
Nu vreau să fiu ultimul care te halește .....	220
O nu dragă doamnă o nu .....	221



Din volumul  
FAREWELL - 1996

Unitate .....	222
Casa timpului pierdut.....	223
Să te trezești, să trăiești .....	224
Aristocrație .....	225
Numeroasa identitate a poetului .....	226